

Повоєнна відбудова інноваційної трансформації України

Ткаченко Олена Вадимівна

професор, к. е. н., професор кафедри економічної теорії Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна, Київ, проспект Берестейський 54/1, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2923-7186>

Ткаченко Олександр Олександрович

аспірант кафедри економічної теорії, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0569-6120>

Загребельний Дмитро Сергійович

фахівець з торгового обладнання ТОВ «Філіп Морріс Сейлз енд Дистриб'юшен» Trade Marketing & POSM Development Executive, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4482-4806>

Прийнято: 11.07.2024 | Опубліковано: 29.07.2024

***Анотація.** Інноваційна трансформація справді може стати ключовим фактором для відновлення та розвитку української економіки в післявоєнний період. З огляду на сучасні виклики та можливості, важливо розглянути різні аспекти та приклади, які демонструють значення інноваційних підходів для регіонального розвитку.*

Інноваційна трансформація економіки є рушійною силою економічного розвитку, і Україна має великий потенціал у цій сфері. Для прискорення

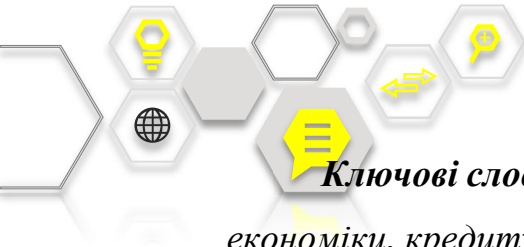
економічного розвитку та післявоєнної відбудови важливо знайти ефективні способи підтримки інноваційних проектів та ініціатив.

Методи. При написанні статті використовувалися наступні методи: системний, спостереження, порівняння, аналіз, синтез наукової абстракції, логічне узагальнення та групування. Результатами дослідження є аналіз основних викликів та обмежень інноваційного розвитку України, а також формулювання стратегій та реформ у цій сфері.

Результати Важливість системної інноваційної політики полягає у розробленні та впровадженні пріоритетних напрямів розвитку науки та інновацій, орієнтованих на досягнення Цілей сталого розвитку з урахуванням специфічних технологій або вимірів сталого розвитку. В умовах обмежених ресурсів необхідно визначати пріоритетність інновацій. Це завдання пропонується вирішити через концептуалізацію зв'язку між сталим розвитком та безпекою. За результатами оцінювання поточного стану та прогнозування можна визначити найбільш проблемні складові національної системи «сталий розвиток – безпека», враховуючи як поточні, так і очікувані проблеми.

Концептуалізація зв'язку між сталим розвитком та безпекою допомагає систематизувати підхід до розвитку інноваційної діяльності, що дозволяє більш ефективно використовувати наявні ресурси, мінімізувати ризики і досягати поставлених цілей у сфері сталого розвитку та національної безпеки.

Висновки. Поліпшення бізнес-клімату, залучення інвестицій, сприяння міжнародній співпраці та створення сприятливого правового середовища дійсно є важливими елементами для успішного розвитку інноваційного підприємництва в Україні. Використання позитивного досвіду інших країн, створення сприятливого бізнес-клімату, залучення інвестицій, сприяння міжнародній співпраці та забезпечення сприятливого правового середовища є ключовими елементами для досягнення цих цілей.

Ключові слова: інновації, державна підтримка, трансформація, галузі економіки, кредитування.

Post-war reconstruction innovative transformation of Ukraine

Olena Tkachenko

professor, candidate of Economy Sciences, professor of the Department of Economic Theory, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2923-7186>

Oleksandr Tkachenko

PhD student at the Department of Economic Theory Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0569-6120>

Dmytrii Zahrebelnyi

LLC «Philip Morris Sales and Distribution» Trade Marketing & POSM Development Executive ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4482-4806>

Abstract. *Innovative transformation can indeed become a key factor for the recovery and development of the Ukrainian economy in the post-war period. Given the current challenges and opportunities, it is important to consider different aspects and examples that demonstrate the importance of innovative approaches for regional development.*

Innovative economic transformation is the driving force behind of economic development, and Ukraine has great potential in this area. To accelerating economic development and post-war reconstruction, it is important to find effective ways to support innovative projects and initiatives.

Methods. *The following methods were used in writing the article: systematic, observation, comparison, analysis, synthesis of scientific abstraction, logical*

generalisation and grouping. The results of the study are an analysis of the main challenges and limitations of Ukraine's innovation development, as well as the formulation of strategies and reforms in this area.

Results. *The importance of a systemic innovation policy lies in the development and implementation of priority areas for the development of science and innovation focused on achieving the Sustainable Development Goals, taking into account specific technologies or dimensions of sustainable development. In the context of limited resources, it is necessary to prioritise innovations. This task is proposed to be solved by conceptualising the link between sustainable development and security. Based on the results of the assessment of the current state and forecasting, it is possible to identify the most problematic components of the national system of 'sustainable development - security', taking into account both current and expected problems.*

In addition, the conceptualisation of the link between sustainable development and security helps to systematise the approach to the development of innovation, which allows for more efficient use of available resources, minimisation of risks and achievement of the goals in the field of sustainable development and national security.

Conclusions. *Improving the business climate, attracting investment, promoting international cooperation and creating a favourable legal environment are indeed important elements for the successful development of innovative entrepreneurship in Ukraine. Using the positive experience of other countries, creating a favourable business climate, attracting investment, promoting international cooperation and ensuring a favourable legal environment are key elements to achieve these goals.*

Keywords: *innovation, government support, transformation, economic sectors, lending.*

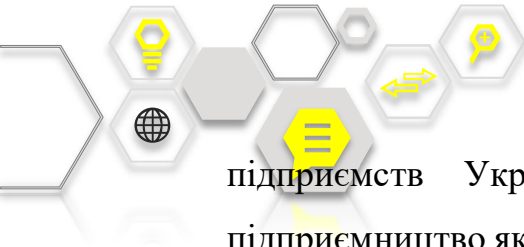
Постановка проблеми. *Інноваційна політика України є ключовим компонентом майбутньої економічної стратегії та важливим інструментом для*

реалізації інвестиційних ініціатив у повоєнний період. Після завершення військових дій інноваційна діяльність повинна стати невід'ємною частиною процесів відновлення та модернізації економіки. Ця діяльність має інтегруватися з інвестиціями в інноваційні процеси, що ґрунтуються на активній інноваційній політиці, яка сприятиме впровадженню сучасних технологій та розробок.

Враховуючи масштаб руйнувань, завданих росією під час повномасштабного вторгнення, особливу увагу необхідно приділити завчасному плануванню та координації дій щодо відновлення країни. Цей процес має враховувати як внутрішні ресурси, так і міжнародну допомогу. Співпраця з міжнародними партнерами, включаючи Європейський Союз, стане важливою складовою успіху інноваційної політики, що допоможе відбудувати та модернізувати українську економіку на новому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями інноваційної трансформації займалися такі видатні вчені, як В. І. Кириленко, О. В. Ткаченко, А. Г. Котенок, Г. О. Саркісян, А. О. Сітковська [1], які визначили основні проблеми трансформації інноваційного процесу в забезпеченні конкурентоспроможності діяльності підприємств, Білорус О.Г., Гриценко А.А. [2] розглядають інноваційну діяльність через індустрію 4.0, що в умовах глобалізації і локалізації відіграє важливу роль при визначенні напрямів діяльності. Черняєва, О., Кулініч, Т., Гуцул, Т., Корольков, В., & Губарь, О. [3] визначають розвиток підприємництва в умовах інноваційної економіки та пропонують досвід Ірландії в контексті активізації створення пільгових зон. Біла І. С., Посна В. С., Шевченко О. О. [5] стверджують, що після повномасштабного російського вторгнення, яке вплинуло на інноваційне середовище країни, знижено рівень інвестицій, зростання ризиків для бізнесу, скорочення внутрішнього попиту на продукцію, зменшення кількості інноваційних проєктів та доступності їх фінансування, і саме відбудова економіки можлива за рахунок впровадження інновацій в діяльність

підприємств України. Швець, Н.В., Шевцова, Г.З. [6] розглядали підприємництво як ключовий фактор розвитку інноваційної економіки країни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Головними напрямками інноваційної трансформації України у повоєнній відбудові є стимулювання наукових досліджень і розвитку, підтримка інноваційних проєктів, сприяння технологічному розвитку та розвиток інноваційної інфраструктури. В науковому дослідженні розглянуто можливість ефективної співпраці між державним сектором, науковими установами та підприємствами для створення сприятливої інноваційної екосистеми з метою забезпечення сталого економічного розвитку в повоєнній відбудові держави.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою дослідження є визначення того як інноваційні системи існують сьогодні в різних сферах економіки України. Важливо, що метою статті є не лише визначення та опис цих систем, але й висновок про шляхи їх розвитку в майбутньому, в контексті післявоєнної розбудови. Завдання дослідження - дослідити загальні умови розвитку інноваційної політики України; вивчити розвиток та сучасний стан окремих секторів української економіки, діяльність яких була порушена з початком воєнного стану; визначити, на які сфери економічної діяльності вплинула війна в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні дедалі більшої актуальності набувають інноваційні процеси та їх масштабне впровадження в господарське життя спільноти. Здебільшого це аргументується триваючою кризою в умовах запеклої конкуренції на світовому та міжрегіональному ринках, особливо в умовах обмеження імпорту виробництва. У цьому аспекті інновації - це один з основоположних чинників економічного зростання. Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності та зміцненню господарської діяльності економічних систем.

Основоположним нормативним документом стратегічного розвитку національної економіки безумовно є Стратегія сталого розвитку України до

2030 р., у якій як стратегічні орієнтири заявлено поліпшення добробуту українських громадян, зміцнення національної безпеки, посилення позицій України на світовій економічній арені.

Згідно з цим документом, Україна набуває інноваційного спрямування розвитку, яке ґрунтується на активному використанні знань і наукових досягнень, стимулюванні інноваційної діяльності, створенні сприятливого інвестиційного клімату, оновленні виробничих фондів, формуванні високотехнологічних видів діяльності та галузей економіки, підвищенні енергоефективності виробництва, стимулюванні збалансованого економічного зростання, основаному на залученні інвестицій у використання відновлюваних джерел енергії, в екологічно безпечне виробництво та "зелені" технології.

Не потребує доказів той факт, що на сучасному етапі інновації стали важливою складовою суспільного життя. На думку більшості дослідників, інноваційна діяльність є локомотивом економічного та соціального розвитку. Вона веде до глибоких перетворень технологічного способу виробництва, що сприяє суттєвій економії ресурсів і появі нової високоякісної продукції. У ринковій економіці інновації є найважливішим чинником підвищення конкурентоспроможності. Також завдяки їм відбувається відкриття й освоєння нових ринків.

Зазвичай інновації розглядаються як нові напрямки для розвитку бізнесу. Однак їхня значущість для державних інститутів і суспільства загалом не менш актуальна. Ефект від розвитку інновацій загалом для різних учасників бізнес-системи полягає у наступному:

1. Для приватних компаній: розвиток нових секторів економіки, вихід на нові ринки, зростання прибутку, підвищення стійкості бізнесу, прискорення темпів зростання бізнесу. Прибуток акціонерів компаній, які є лідерами у сфері інновацій суттєво (на 15 %) перевищує середній рівень по галузі (за результатами дослідження Granularity of Growth).

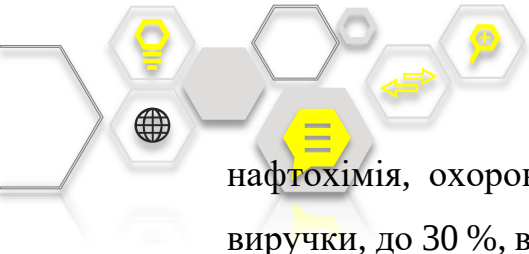
2. Для суспільства: підвищення рівня та якості життя, зростання доходів населення, поліпшення умов праці, нові можливості для працевлаштування. Зростає доступність охорони здоров'я, покращується якість міського середовища та житла, збільшується доступність державної допомоги онлайн, знижується рівень соціальної відчуженості завдяки новим формам організації праці.

3. Для держави загалом: зростання ВВП, поліпшення становища країни у світовому економічному просторі, зниження нерівності між різними верствами населення, диверсифікація та розвиток економіки.

Значний потенціал зростання в Україні має продуктивність праці як наслідок впровадження інноваційних технологій. Тут важливо визначити, які зі сфер економіки є найбільш привабливими для використання новаторських проєктів. Використовуються різні підходи для визначення найпривабливіших напрямів розвитку бізнесу, які зазвичай ґрунтуються на розрахунку результативних показників інвестиційних проєктів. Однак такі розрахунки містять багато похибок, оскільки ґрунтуються на прогнозах показників витрат і доходів, залежать від стану макроекономічних показників, дій конкурентів, наявності ринкової ніші та багатьох інших чинників. Це визначає їхній невисокий рівень достовірності, наявність ризику інвестицій в інноваційні проєкти.

Науковий підхід до розв'язання проблеми зростання інноваційного розвитку економіки потребує розуміння джерела інновацій, яке відрізняється в різних галузях і видах діяльності. З цього погляду доцільно виокремлювати чотири групи галузей, кожна з яких вирізняється специфікою виникнення та розвитку інновацій, особливостями впливу чинників на розвиток галузей усередині групи. Це дасть змогу розробити рекомендації щодо прискореного розвитку галузей кожної окремої групи, які можуть бути використані як на рівні кожної компанії, так і на галузевому рівні.

1 група - галузі, інноваційна діяльність яких ґрунтується на проведенні глобальних наукових досліджень з їх подальшою комерціалізацією, такі як:

нафтохімія, охорона здоров'я, фармацевтика. У цих галузях істотна частка виручки, до 30 %, витрачається на проведення наукових досліджень, при тому, що період від початку проведення досліджень до моменту отримання інноваційного продукту може досягати двох десятиліть. Наукові інновації вимагають наявності сприятливого бізнес-середовища, що включає правовий захист новаторів, пільгове податкове оточення, бюджетну підтримку, можливості для відкритого співробітництва в рамках досліджень на національному та міжнародному рівні.

Слід враховувати особливості України щодо центрів інноваційної наукової активності. Як правило, у світі цю роль виконують університети в процесі проведення фундаментальних наукових досліджень за підтримки держави і приватних спонсорів. В Україні університети головним чином займаються освітньою діяльністю, оскільки обмежені в розмірах фінансування як через обмежену бюджетну підтримку, так і через нерозвиненість інституту спонсорства в галузі наукової діяльності. Тому основний тягар фінансування і реального проведення наукових досліджень і розробок лежить на великих компаніях, більша частина яких належить державі.

Українським компаніям, що входять до цієї групи галузей, досить складно конкурувати зі світовими лідерами, діяльність яких має стійкий характер і пов'язана з наявністю запатентованих наукових досягнень.

2 група - галузі, інноваційна діяльність яких спрямована на розробку інноваційних технологій у всьому ланцюжку створення цінностей. Ця група включає електроенергетику, машинобудування, будівництво. Компанії цих галузей витрачають на проведення досліджень до 10 % виручки. Період розроблення і просування інноваційних технологій на ринок - 5-10 років. Проблема, з якою стикаються галузі цієї групи, - недостатня кількість професіоналів, що володіють необхідними компетенціями і схильні до проведення дослідницької діяльності.

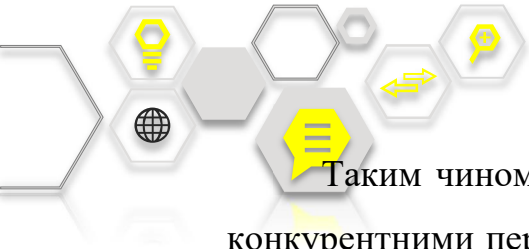
3 група - галузі, інноваційна діяльність яких пов'язана із задоволенням споживчих переваг. Це текстильна та харчова промисловість, транспорт,

банки, освіта, телекомунікації, сфера розваг, торгівля. Особливість інновацій у даній групі підприємств полягає у необхідності своєчасного виявлення наявного та потенційного попиту, що змушує істотну частину виручки, до 7 %, витратити на проведення маркетингових досліджень. Період розробки нових товарів і бізнес-моделей та їхньої комерціалізації значною мірою коротший, оскільки часто зорієнтований на місцеві ринки, наявність вільних споживчих ніш і незадоволеного попиту. Високий рівень внутрішньогалузевої конкуренції змушує компанії максимально вкорочувати процес виведення на ринок нових товарів і послуг за умови подальшого розвитку з відмітних особливостей. Вирішальний вплив на розвиток компаній чинить доступ до дешевого капіталу, наявність державного протекціонізму, стійкість попиту, законодавство, спрямоване на захист підприємців від незаконних дій з боку інших учасників бізнес-середовища.

4 група - галузі, інноваційна діяльність яких пов'язана зі зростанням ефективності виробничого процесу. До цієї групи входять деревообробна промисловість, нафтогазова, текстильна, гірничодобувна, сільське господарство, металургія, що вирізняються високим рівнем трудомісткості та матеріаломісткості. Інноваційний розвиток цих галузей забезпечується глибоким розумінням особливостей технологічного процесу, можливістю контролювати весь ланцюжок створення споживчого продукту, комунікувати і створювати ефективні партнерства з іншими учасниками виробничого ланцюжка. Мета інноваційного розвитку таких галузей - підвищення якості продукту за одночасного скорочення його собівартості [4].

Для галузей 3 і 4 групи процес розвитку часто визначається не стільки значущістю інноваційних досягнень, скільки комерційними здібностями донести інформацію про наявність можливості більш якісно задовольнити потребу до інших учасників ринку. Тут потенціал зростання українських компаній досить високий завдяки як наявності значного незадоволеного попиту на українські товари, так і здатності вітчизняних підприємців творчо ставитися до процесів комерціалізації продуктів і послуг [5].

Таким чином, низка галузей в Україні уже сьогодні володіє істотними конкурентними перевагами, що дає змогу їм стати драйверами інноваційного розвитку української економіки за умови їхньої цілеспрямованої підтримки.

Інноваційна політика у повоєнний період має стати двигуном сталого розвитку України, забезпечуючи ефективне використання наявних ресурсів та відкриваючи нові можливості для економічного зростання.

Війна в Україні спричинила серйозні наслідки для промислового сектору країни, призвівши до низки проблем:

1. **Пошкодження підприємств.** Військові дії зруйнували або серйозно пошкодили низку великих промислових підприємств, включаючи:

- «Азовсталь» та ММК ім. Ілліча – дві найбільші металургійні компанії;
- «Сєвєродонецький Азот» – одне з провідних хімічних підприємств;
- Авдіївський коксохімічний завод – великий виробник коксохімічної продукції;
- «Енергомашспецсталь» – виробник спеціального обладнання.

2. **Збої в ланцюжках поставок та проблеми з логістикою.** Через бойові дії та окупацію територій виникли серйозні перерви у постачанні сировини, комплектуючих та готової продукції. Логістичні маршрути, включаючи залізничні та автомобільні шляхи, також зазнали руйнувань або були заблоковані, нестабільність, скорочення доходів населення та велика кількість біженців призвели до значного зменшення внутрішнього попиту на товари та послуги. Ці фактори мали такі загальні наслідки для економіки України:

3. **Втрата до 50% економіки.** Війна призвела до серйозного скорочення ВВП. За прогнозами, для досягнення довоєнного рівня економіка відновлюватиметься протягом наступних п'яти років. Це фактично означає втрату десятиліття економічного розвитку.

4. **Занепад кліматичних цілей на 2030 рік.** Плани зі зниження викидів та інших екологічних ініціатив були серйозно порушені. В умовах війни і післявоєнного відновлення важко підтримувати та реалізовувати кліматичні цілі, особливо щодо вуглецеємності.

5. **Демографічні зміни.** Масова міграція біженців та внутрішньо переміщених осіб вплинула на ринок праці та споживання, додатково ускладнюючи економічну ситуацію.

Відновлення економіки України та промислового сектору, зокрема, вимагає значних зусиль, включаючи відновлення інфраструктури, залучення інвестицій, підтримку інновацій та співпрацю з міжнародними партнерами. Інноваційна політика може стати важливим інструментом у цьому процесі, сприяючи модернізації та підвищенню конкурентоспроможності української промисловості на глобальному ринку.

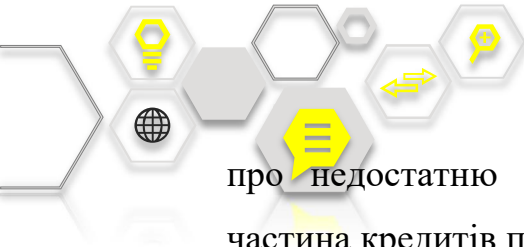
До війни та під час неї в українській владі не було системної промислової політики, що суттєво вплинуло на ефективність підтримки промислових підприємств. Попри різні інструменти підтримки бізнесу, їх загальна ефективність виявилася невисокою.

Основні заходи та їх результати можна узагальнити так:

1. **Скасування ПДВ і мита на імпортні товари.** На самому початку війни влада скасувала ПДВ та мита на всі імпортні товари для полегшення доступу до необхідних ресурсів. Це рішення було зворотно скасоване вже з 1 липня 2022 року, що створило певну невизначеність для бізнесу.

2. **Запровадження єдиного податку 2% від обороту.** Цей податок, призначений для спрощення податкової системи, виявився неефективним для великих системоутворюючих компаній. Його скасування планується до середини поточного року, що також відображає непослідовність у податковій політиці.

3. **Програма «Доступні кредити 5-7-9%».** З початку дії програми у лютому 2020 року банки видали 53 тис. кредитів на суму 166 млрд грн. Проте, лише 10,9 млрд грн з них були спрямовані на інвестиційні цілі, що свідчить

про недостатню підтримку довгострокових проектів розвитку. Основна частина кредитів пішла на:

- антикризові кредити- 61,6 млрд грн
- антивоєнні цілі- 36,7 млрд грн
- рефінансування раніше отриманих позик- 28,7 млрд грн
- кредити для агропромислового комплексу (АПК)- 25,7 млрд грн

4. ***Розширення програми «5-7-9%» у жовтні 2022 року.*** Кабмін розширив програму для підтримки зруйнованих або пошкоджених війною підприємств. Бізнес може отримати кредит під 9% річних терміном до 5 років на суму до 60 млн грн. Це є важливим кроком, однак його ефективність ще потрібно оцінити.

Ці заходи, хоча й мали певний позитивний вплив, загалом не змогли повністю компенсувати втрати та підтримати стабільність промислового сектору. Недостатність системної промислової політики та невисока ефективність існуючих програм вказують на необхідність розробки більш комплексних та цілеспрямованих стратегій для підтримки та відновлення промисловості України в умовах війни та у повоєнний період.

Для покращення ситуації необхідні такі кроки:

Розробка чіткої промислової політики - включення довгострокових стратегічних цілей та конкретних заходів для підтримки різних секторів промисловості.

Посилення фінансової підтримки для інвестиційних проектів - забезпечення більш вигідних умов для довгострокових інвестицій, що сприятимуть модернізації та розвитку підприємств.

Спрощення доступу до фінансування - забезпечення прозорих та доступних умов для отримання кредитів, особливо для малого та середнього бізнесу.

Інтеграція з міжнародними програмами підтримки - використання досвіду та ресурсів міжнародних організацій та партнерів для відновлення та розвитку промисловості.

Для ефективного повоєнного відновлення економіки України критично важливо ухвалити підзаконні акти щодо індустріальних парків, що забезпечать необхідні податкові та митні пільги для стимулювання промислового розвитку. Деякі ключові аспекти та кроки, які вже були вжиті та які необхідно продовжувати:

- **розвиток індустріальних парків та податкових пільг:**

- Пільги для індустріальних парків:***

- **Вересень 2022 року:** Кабінет Міністрів України звільнив ввезення промислового обладнання для індустріальних парків від оподаткування ввізним митом та імпортом ПДВ. Це рішення сприяє зниженню витрат на обладнання для нових та відновлюваних підприємств;

- **Червень 2022 року:** Верховна Рада ухвалила два законопроекти, які передбачають нові податкові та митні пільги для індустріальних парків. Ці пільги допомагають стимулювати інвестиції та розвиток промислових зон.

- **релокація підприємств:**

- Релокація підприємств:***

- до кінця листопада 2022 року понад 770 підприємств перенесли свою діяльність у безпечніші регіони, з яких більш як 600 вже відновили роботу на нових місцях.

- більшість переміщених підприємств (понад 50%) належать до сфери торгівлі та ІТ, тоді як лише 30,2% (близько 230 підприємств) належать до переробної промисловості.

- **підтримка світової спільноти та технологічні інновації:**

- Підтримка світової спільноти та застосування найкращих практик:***

- **енергоефективність.** Впровадження рішень у сфері цифрової ефективності та зниження енергоспоживання на всіх рівнях виробництва.

- **використання надлишкового тепла.** Металургійні підприємства можуть значно підвищити свою енергоефективність, використовуючи надлишкове тепло для інших виробничих процесів або для обігріву.

циркулярні рішення. Виробники цементу та інших матеріалів можуть використовувати побутові відходи як паливо, зменшуючи залежність від традиційних джерел енергії.

- **використання поновлюваних джерел енергії.** Зростання використання поновлюваних джерел енергії, таких як біодизель, СПГ, та електрифікація транспорту. Наприклад, гірничодобувні компанії можуть перейти на використання біодизелю або СПГ, з подальшою електрифікацією транспорту.

Інші важливі аспекти

Комплексний підхід до відновлення.

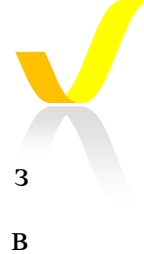
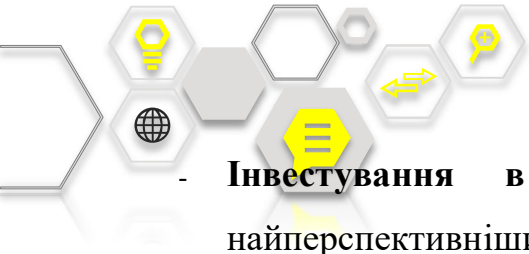
- розробка довгострокових стратегій для підтримки промислових підприємств з урахуванням екологічних стандартів;
- залучення міжнародних інвестицій та партнерств для фінансування відновлювальних проектів;
- забезпечення стабільного та сприятливого регуляторного середовища для розвитку промисловості та впровадження інновацій.

Забезпечення комплексного підходу до відновлення та розвитку промисловості в Україні потребує системних зусиль уряду, бізнесу та міжнародних партнерів. Використання найкращих світових практик та технологій дозволить не лише відновити втрачені потужності, але й зробити українську промисловість більш стійкою та конкурентоспроможною на глобальному ринку.

Висновки. Сучасні виклики та можливості для України в контексті інноваційних технологій і "зеленого" переходу вимагають комплексного підходу, який включає міжнародне фінансування, освітні реформи та залучення міжнародних фахівців. Декілька ключових аспектів цього процесу включають:

Зовнішнє фінансування

Масштабні програми зовнішнього фінансування:

- **Інвестування в інноваційні технології.** Україна є однією з найперспективніших країн для інвестицій у сфері високих технологій в Європі. Після війни необхідність залучення міжнародного капіталу для відновлення та розвитку інфраструктури стає критично важливою.
- **Зелений перехід.** Для досягнення екологічних цілей та зниження вуглецевого сліду необхідні значні інвестиції у відновлювані джерела енергії, енергоефективність, та інноваційні технології. Міжнародні фінансові інституції та донорські програми можуть стати ключовими партнерами у фінансуванні таких проектів.

Реформа освіти

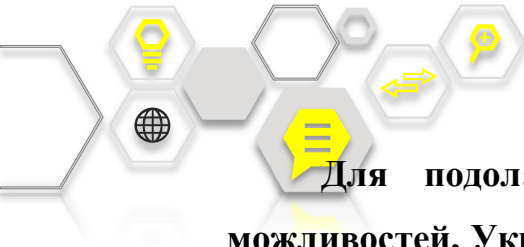
Освітня реформа та залучення міжнародних фахівців:

- **Освіта.** Сучасна система освіти має бути реформована для підготовки спеціалістів у галузях високих технологій та інновацій. Це включає оновлення навчальних програм, розвиток STEM-напрямків (наука, технології, інженерія, математика) та співпрацю з провідними міжнародними університетами.
- **Залучення міжнародних фахівців.** Запрошення іноземних експертів та співпраця з ними допоможе перейняти найкращі практики та знання. Це також сприятиме розвитку науково-дослідних інститутів та інноваційних центрів в Україні.

Створення сприятливого середовища

Створення сприятливого середовища для інноваційних компаній:

- **Інфраструктура.** Уряд приділяє велику увагу створенню необхідної інфраструктури для розвитку інноваційних компаній, включаючи технопарки, інкубатори та акселератори стартапів.
- **Інвестиційний клімат.** Поліпшення умов для інвестування через спрощення регуляторних процедур, забезпечення правової захищеності інвесторів та надання податкових пільг.
- **Підтримка стартапів та малих підприємств.** Розробка програм підтримки для стартапів, включаючи гранти, кредити на вигідних умовах та доступ до міжнародних ринків.

Для подолання сучасних викликів та використання нових можливостей, Україні необхідно:

- залучати міжнародні інвестиції для фінансування інноваційних проектів та «зеленого» переходу;
- реформувати систему освіти для підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері технологій;
- створювати сприятливе середовище для розвитку інноваційних компаній, забезпечуючи необхідну інфраструктуру та підтримку;
- залучати міжнародних експертів для передачі знань та досвіду, що сприятиме інтеграції України у світову інноваційну спільноту.

Ці кроки допоможуть Україні не лише відновити економіку після війни, але й стати провідною країною в галузі інноваційних технологій у Європі.

Список використаних джерел:

1. Kyrylenko V.I., Tkachenko O.V., Kotenok A.G., Sarkisian H.O., Sitkovska A.O. THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ENSURING THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022, (5): 185 – 190 <https://doi.org/10.33271/nvngu/2022-5/185>
2. Білорус О.Г., Гриценко А.А. Інноваційно-інформаційна економіка: цифровий вимір та еволюційна динаміка у глобальному контексті. *Економічна теорія*. 2021. № 1. С. 115–119.
3. Черняєва, О., Кулініч, Т., Гуцул, Т., Корольков, В., & Губарь, О. Інноваційні перетворення економіки України в умовах глобалізації: теоретико-аналітичні аспекти. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2023 1(48), 249–257. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3977>
4. Ilyina, A. Mechanism of Innovation and Investment Development in Modern Economy. *Economic Affairs*, 2023. 67(4s). <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4s.2022.16>. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4s.2022.16>

5. Біла І.С., Посна В.С., Шевченко О.О. Інноваційний розвиток як чинник повоєнної відбудови економіки України. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2023. Том 8. Випуск 1. С. 10-16.
6. Інновації в економіці замкнутого циклу у 2024 році. URL: <https://icoola.ua/blog/8-innovatsiy-v-ekonomitsi-zamknutoho-tsyklu-u-2022/>
7. Швець, Н.В., Шевцова, Г.З. Формування повоєнної моделі економіки України: питання фінансування та управління. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 4(274), 2022. С. 53-62.
8. Ханін, С. Стан та повоєнне відновлення економіки України із урахуванням інтелектуально-інноваційних детермінант розвитку регіонів. Проблеми і перспективи економіки та управління, 4 (32), 2023. С. 226–232.
9. Ukraine ranking in the Global innovation index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf> (дата звернення: 09.06.2024).
10. Кравченко, О., & Кичигін, А. Планування інновацій підприємств в умовах ринкової економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. 16(32). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-04](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-04)
11. Ілляшенко Н.С. Механізм управління стратегіями випереджаючого науково-технологічного інноваційного розвитку промислового підприємства Ефективна економіка. 2020. № 2. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/59.pdf. (дата звернення: 09.06.2024).
12. Іванова Т. В. Інноваційна діяльність підприємств України як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2020. № 17. С. 395-404.
13. Сакевич Л. С. Інноваційна діяльність в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2020. Вип. 3 (59). С. 172–176.

14. Чайковська І. І. Сутність проєктно-орієнтованого підприємства в умовах Industry 4.0. Економічний простір. 2021. № 167. С. 88-93
15. Syrtseva S., Ivaniuk, U., Fedotova, I., Hurina, O., Dovzhyk, O., & Nazarenko, O. Innovative potential and development of Ukrainian small enterpris-es during the war (2022-2023). Amazonia Investiga. 2022. Vol. 11(58). P. 222-232.